

ПОСТАТІ, ПОДІЇ, ПОВІДОМЛЕННЯ**ОРЕСТ МАТКОВСЬКИЙ – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІНЕРАЛОГ, ПЕДАГОГ,
ОРГАНІЗАТОР ГЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ****(до 90-річчя від дня народження)**

Цього року минає 90 років від дня народження нашого земляка, уродженця с. Терпилівка Підволочиського району, Ореста Ілляровича Матковського.

Професор Орест Матковський – відомий вчений у галузі мінералогії, лауреат Державної премії України, доктор геолого-мінералогічних наук, академік Академії наук вищої школи України, віце-президент Українського мінералогічного товариства, заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка. Його понад 65-річна науково-педагогічна, навчально-методична, організаторська і громадська діяльність пов'язана з Львівським університетом, у якому він пройшов шлях від студента до професора, завідувача кафедри мінералогії і декана геологічного факультету.

Народився О. Матковський 17 листопада 1929 р. в селянській родині. В с. Терпилівка минуло його дитинство, навчання в початковій школі, приватне навчання у сільського вчителя Олексія Тихоні в часи війни. Протягом 1945-1948 рр. навчався в Підволочиській середній школі, а у 1948 р. після успішних вступних іспитів з 6 предметів вступив на перший курс геологічного факультету Львівського університету імені І.Франка, деканом якого тоді був молодий Євген Лазаренко – майбутній відомий вчений, ректор Львівського університету. У 1953 році завершив навчання й отримав диплом з відзнакою із присвоєнням кваліфікації інженера-геолога. Після закінчення університету вчився в аспірантурі на кафедрі мінералогії під науковим керівництвом тоді вже ректора університету, чл.-кор. АН УРСР, професора Є.Лазаренка. У 1957 р. успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Мінералогія осницького комплексу Волині». Робота була рекомендована для демонстрації на виставці наукових праць молодих вчених у Брюсселі. У 1956 р. О.Матковського призначено на посаду асистента кафедри мінералогії, у 1961 р. переведено на посаду доцента кафедри. В 1975 р. підготував і успішно захистив докторську дисертацію на тему «Мінералогія та умови утворення давніх ендегенних комплексів Мармароського масиву (Східні Карпати)». Через два роки йому було присвоєно вчене звання професора кафедри мінералогії. З 1974 по 1999 рр. О.Матковський завідував кафедрою мінералогії, а зараз є консультантом кафедри. За час роботи на кафедрі читав курси «Мінералогія», «Методи мінералогічних досліджень», «Розшукова і технологічна мінералогія», «Мінералогічний аналіз», «Прикладна мінералогія», «Основи мінералогії України», «Генетична мінералогія», «Мінералогія України», спецкурси «Геохімічна спеціалізація і рудоутворення», «Акцесорні мінерали», «Мінералогічний аналіз шліхів», «Типоморфізм мінералів і комплексне використання мінеральної сировини».

З 1980 по 1996 рр. О.Матковський був деканом геологічного факультету. В цей час геологічний факультет Львівського університету був провідним в Україні з підготовки фахівців геологічного профілю та за обсягом асигнувань науково-дослідних робіт, особливо госпдоговірних, а за кваліфікацією професорсько-викладацького й наукового персоналу факультет вважався одним з кращих не лише в університеті, а й серед інших вузів України та більшості республік колишнього СРСР. За час деканства О.Матковського було підготовлено понад 1000 молодих фахівців-геологів, які нині працюють не тільки в Україні, а й за її межами (Казахстан, Киргизстан, Російська Федерація, Алжир, В'єтнам, Куба, Лаос, Монголія, Німеччина, Чехія та ін.). З ініціативи О.Матковського у 1994 р. було створено і ним же очолено Інститут геології та мінералогії золота, кольорових металів і алмазів України. Діяльність Інституту дала змогу активно долучитись у виконання Державних програм з дослідження золота, алмазів, інших корисних копалин, розширити масштаби госпдоговірних робіт,

налагодити співпрацю з підприємствами Державного комітету з геології і використання надр та з Департаментом золотовидобувної і золотопереробної промисловості Міністерства промислової політики України.

З 1985 по 2000 рр. О.Матковський очолював спеціалізовану вчену раду із захисту докторських і кандидатських дисертацій з трьох спеціальностей: 04.00.01 – загальна та регіональна геологія; 04.00.11 – геологія, розшуки і розвідка рудних і нерудних родовищ, металогенія; 04.00.20 – мінералогія, кристалографія. За його підтримки та сприяння було захищено десятки кандидатських і докторських дисертацій.

Багатогранна наукова діяльність вченого присвячена, головню, вирішенню важливих проблем мінералогії загалом та мінералогії й корисних копалин України зокрема. В його творчому доробку понад 450 публікацій, серед яких 16 монографій, два підручники і два навчальні посібники, сотні статей з різних питань мінералогії і суміжних наук, нариси з історії науки. Переважають праці з проблем регіональної мінералогії, типоморфізму мінералів. Головними об'єктами досліджень є Український щит та Українські Карпати.

У 1961 р. О.Матковський став відповідальним секретарем редколегії «Мінералогічного збірника», заснованого Є.Лазаренком, з 1974 р. – заступником відповідального редактора, а з 1980 р. – головним редактором часопису. З 1980 р. О.Матковський – віце-президент Українського мінералогічного товариства й голова його Львівського відділення, з 1993 р. – керівник наукової ради з проблем мінералогії, петрографії і геохімії Відділення наук про Землю Академії наук вищої школи України. Тривалий час був також членом наукової експертної комісії з геології Міносвіти України, членом експертної комісії з геології ВАК України, віце-президентом Львівського геологічного товариства, нині є заступником головного редактора часопису «Записки Українського мінералогічного товариства».

Науково-педагогічна та організаторська робота проф. Матковського високо оцінена геологічною громадськістю та на державному рівні. За цикл праць з теоретичної та регіональної мінералогії 1983 р. він удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки. Його обрано академіком Вищої школи України, відзначено урядовими та міжвідомчими нагородами: орден Дружби народів (1990), медалі «За доблесну працю» (1970), «За заслуги у розвідці надр» (1989), В.І.Лучицького Держкомгеології України (1999), грамотами міністерств та відомств. У 2001 р. О.Матковський удостоєний почесного звання «Заслужений професор Львівського національного університету імені І.Франка, у 2004 р. Мінекології і природних ресурсів України присвоїло йому звання «Почесний розвідник надр», а на початку 2005 р. вчений отримав нагороду Ярослава Мудрого АН вищої школи України за навчальний посібник «Прикладна мінералогія». Цього ж року Спілка геологів України нагородила його медаллю Є.Лазаренка за внесок у мінералогію, а Державна геологічна служба України – пам'ятним знаком ім. Л.Лутугіна «За заслуги в розвідці надр».

Орест Іллярович дуже толерантна, контактна, енергійна й доброзичлива людина. Вважаю за честь називатись його учнем, тому що слухав його курс мінералогії в університеті, здавав йому іспит. Моя перша геологічна експедиція в Чивчинські гори була разом з ним та академіком Є.Лазаренком. Правда, моя роль зводилась в основному до носіння важезних, набитих зразками гірських порід, рюкзаків, проте це було задоволенням для студента першого курсу – підіймались на полонини, обстежували старі польські штольні з видобутку марганцевої руди, відбирали сотні зразків, збирали білі гриби (їх тоді уродило видимо-невидимо) й говорили, говорили про мінералогію, про тодішнє життя, про все на світі. Пам'ятаю ті розмови донині. А вечорами слухали пісні молодих гуцулок на річці – «Є в наших смерічках щось ніжне, дівоче...». Потім експедиція раптово перервалась у зв'язку зі смертю тодішнього декана геологічного факультету Л.Колтуна.

Тож – з роси і води Вам, дорогий Оресте Ілляровичу! Доброго Вам здоров'я і ще довгих літ на радість Вашим близьким і учням!

Проф. Мирослав Сивий